

Opgave 2 Voedsel

---

7 maximumscore 2

een juist antwoord bevat:

a

- een uitleg dat de ontwikkeling het beste met de groep afhankelijkheidstheorieën is te verklaren, met gebruik van een kenmerk van afhankelijkheidstheorieën

1

b

- een uitleg welk kernconcept te herkennen is in een verklaring van de ontwikkeling, met gebruik van het kernconcept macht

1

voorbeeld van een juist antwoord:

a

- De ontwikkeling is het best te verklaren met de groep afhankelijkheidstheorieën. De ontwikkeling is te verklaren vanuit de scheve machtsverhoudingen tussen de meer welvarende landen en de minst ontwikkelde landen. De welvarende landen kunnen onder andere met subsidies voor het dumpen van voedsel de positie van de minst ontwikkelde landen veranderen. Scheve machtsverhoudingen als verklaring voor onderontwikkeling is een kenmerk van de afhankelijkheidstheorieën

1

b

- In deze verklaring vanuit de groep afhankelijkheidstheorieën is het kernconcept macht te herkennen, omdat de meer welvarende landen het vermogen hebben om hulpbronnen in te zetten, zoals subsidies voor het dumpen van voedsel. Daarmee verkleinen zij de handelingsmogelijkheden van de minder ontwikkelde landen om hun voedsel te exporteren

1

Vraag	Antwoord	Scores
8	maximumscore 2	
	een juist antwoord bevat:	
	<ul style="list-style-type: none"> • het gebruik van een voorbeeld uit figuur 1 waaruit blijkt dat bedrijven uit de sojaketen onderling afhankelijk zijn 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • een uitleg dat bedrijven economische of cognitieve bindingen hebben bij de productie en distributie van voedsel als schaars goed 	1
	voorbeeld van een juist antwoord:	
	<ul style="list-style-type: none"> • Uit figuur 1 blijkt dat er sprake is van onderlinge afhankelijkheden tussen bedrijven uit de sojaketen voor de productie van sojaproducten. Veehouderijen gebruiken bijvoorbeeld veevoer voor kippen. Dit veevoer wordt met sojameel gemaakt door raffinaderijen. Veehouderijen en raffinaderijen zijn dus van elkaar afhankelijk 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • Bedrijven uit de sojaketen zijn voor de productie en distributie van sojaproducten met elkaar verbonden. Soja is een schaars goed dus er is sprake van economische bindingen 	1
9	maximumscore 1	
	taakdifferentiatie / een ver doorgevoerde specialisatie / arbeidsverdeling / arbeidsdeling	
10	maximumscore 2	
	een juist antwoord bevat:	
	<ul style="list-style-type: none"> • een uitleg waaruit blijkt dat de productie van soja voor de sojaleverancier minder betekenisvol wordt en dat daardoor vervreemding kan optreden 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • De netwerken zijn grootschaliger/uitgestrekter/op mondiale schaal / De netwerken bestaan uit lossere contacten / zijn meer anoniem 	1
	voorbeeld van een juist antwoord:	
	<ul style="list-style-type: none"> • De Braziliaanse sojaleverancier weet niet door wie en waarvoor de soja in Nederland wordt gebruikt. Dit kan ervoor zorgen dat deze het gevoel krijgt geen invloed te hebben op wat er met zijn product gebeurt. De productie van soja kan daardoor minder betekenisvol worden. Deze leverancier kan vervreemden van zijn/haar product 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • De netwerken zijn grootschaliger 	1

Vraag	Antwoord	Scores
11	maximumscore 2	
	een juist antwoord bevat:	
	<ul style="list-style-type: none"> • een uitleg dat er sprake is van sociale ongelijkheid tussen cacaoboeren en andere actoren, met gebruik van het kernconcept sociale ongelijkheid met de elementen ‘verschillen tussen groepen’ en ‘een ongelijke verdeling van schaarse en hooggewaardeerde zaken / ongelijke behandeling / ongelijke waardering’ 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • een voorbeeld uit tekst 1 waaruit blijkt dat er sociale ongelijkheid is tussen cacaoboeren en andere actoren 	1
	voorbeeld van een juist antwoord:	
	<ul style="list-style-type: none"> • Verschillen tussen betrokkenen in de cacao-industrie leiden tot een ongelijke verdeling van schaarse en hooggewaardeerde zaken, namelijk inkomsten uit de productie en verwerking van cacao 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • In tekst 1 staat dat cacaoboeren veel minder verdienen aan cacao dan de chocolademakers en supermarkten (r. 22-27). Dit verschil in inkomsten wijst op sociale ongelijkheid tussen cacaoboeren en verwerkers en verkopers van cacao-producten 	1
12	maximumscore 2	
	een juist antwoord bevat:	
	<ul style="list-style-type: none"> • gedeelde belangen als motief voor samenwerking 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • gebruik van informatie uit tekst 1 waaruit deze gedeelde belangen blijken 	1
	voorbeeld van een juist antwoord:	
	<ul style="list-style-type: none"> • Het motief van gedeelde belangen is in tekst 1 te herkennen bij het streven naar fairtrade in de cacao-industrie 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • Dit blijkt uit tekst 1 omdat actoren op elkaar aangewezen zijn voor de productie en verwerking van cacao. Alle spelers moeten met elkaar om de tafel gaan zitten, anders is er zowel voor de cacaoboeren geen toekomst (r. 65-67) als voor de verwerkers van cacao geen markt meer (r. 62-64) 	1
13	maximumscore 2	
	een juist antwoord bevat:	
	<ul style="list-style-type: none"> • gemeenschappelijke morele overtuigingen 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • een eigen voorbeeld van deze sociale stabilisator gebaseerd op tekst 1 	1
	voorbeeld van een juist antwoord:	
	<ul style="list-style-type: none"> • gemeenschappelijke morele overtuigingen 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • de overtuiging dat cacaoboeren een leefbaar inkomen moeten kunnen halen uit hun productie van cacao 	1

maatschappijwetenschappen (pilot) vwo

Centraal examen vwo

Tijdvak 1

Correctievoorschrift

Aan de secretarissen van het eindexamen van de scholen voor vwo,

Bij het centraal examen maatschappijwetenschappen (pilot) vwo:

Op **pagina 8**, bij **vraag 7b** de volgende *Opmerking* toevoegen:

Opmerking

De kernconcepten globalisering en sociale ongelijkheid zijn eveneens correcte antwoorden mits in de uitleg een correcte verklaring van de ontwikkeling wordt gegeven.

en

Op **pagina 10**, bij **vraag 13** toevoegen:

Een eveneens correct voorbeeld van een juist antwoord is:

- institutie
- kartelwaakhond

NB

a. Als het werk al naar de tweede corrector is gezonden, past de tweede corrector deze aanvulling op het correctievoorschrift toe in zowel de eigen toegekende scores als in de door de eerste corrector toegekende scores en meldt deze wijziging aan de eerste corrector. De tweede corrector vermeldt daarbij dat deze late wijziging een gevolg is van de aanvulling door het CvTE.

b. Als eerste en tweede corrector al overeenstemming hebben bereikt over de scores van de kandidaten, past de eerste corrector deze aanvulling op het correctievoorschrift toe en meldt de hierdoor ontstane wijziging in de scores aan de tweede corrector. De eerste corrector vermeldt daarbij dat deze late wijziging een gevolg is van de aanvulling door het CvTE.